

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Institutiones Canonicae Sive Ius Ecclesiasticum

Wiestner, Jacob

Monachii, 1706

XXIII. Sine culpa, nisi subsit causa, non es aliquis puniendus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62649](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62649)

patiuntur; secundum D. Thomam 1. 2. q. 87. art. 1.

6. Ab humana etiam potestate, licet mortis, tam naturalis animam à corpore, quam spiritualis hominem à fidelium communiione separantis, gladiò soli nocentes puniantur, juxta illud, *Anima que peccaverit, ipsa morietur*, Ezechiel. cap. 18. V. 6. can. *Si habes 24. q. 3. Sc. Romana 5. V. fin. de Sent. excom. in 6.* ex justa tamen eaq; gravi causa Ecclesia illegitimos & hæreticorum filios ab Ordinibus ac beneficijs removet, cum; quòd metuat; ne imitatores sint incontinentiæ ac perfidiæ paternæ: tum verò favore Divini cultus & Sacramentorum, quæ ut dignè administrantur, committi decet personis, de quarum honesta conversatione ac virtute præsumi potest. Eadem dignitatis Episcopalis ademptione solam civitatem, Pontificalis cædis iteratæ ream, punivit, can. *Ita non cit.* non ipsam Ecclesiam materialem, culpæ pœnæque incapacem. Vnde respectu istius ademptio illa, & respectu illegitimè atque hæreticis natorum ad Ordines ac beneficia inhabilitas, non habet rationem pœnæ: sed damni, ex alieno factò quandoque imminenti.

7. Legibus etiam Imperialibus ex justa causa Imprimis læsæ Majestatis rei filiorum damno coercerentur; quòd in his paterni criminis timeant exempla, & parentes amore liberorum atrocissimi ejus criminis non capturos consilia, imò nec cogitationem admissuros confiderent. De in uxoriam culpam vindicant in maritis ad provincias ituris; quòd hi affectus in temperantiâ & indulgentiâ suâ ad sordes aliæque delicta ansam illis præbere & in culpa esse, præsumantur. Bruneman. in l. *Observare cit. n. 4.* Demum procuratoris, in tempore non appellantis, negligentia domino nocet favore rei judica-

tæ: cujus major ratio quàm damni in dōminum redundantis habetur; quòd dōminus illum spontè elegerit, §. *fin. Institut. de Societ.* Accedit; quòd dōminus, si procuratorem appellationis omissione deliquisse notorium sit, vel legitimè probeatur, ipsum ad damni resarcitionem valeat convenire: &, si solvendo non sit, ejus culpam domino non obesse, Bartol. in 1. §. *fin. cit.* & huic in integrum restitutioni auxiliò succuri cum ex clausula generali cum Gaill. *Lib. 1. observat. 139 n. 10.* & Mævio p. §. *Decis. 270.* velit Bruneman. in l. 1. *cit. n. 19.*

Ex hæcenus deductis liquet, proxime sequenti expressam clausulam, *Nisi subsit causa*, in proposita Regula subaudiendam; cum, jure ex justa causa disponente, alieni criminis odiò aliquando alios gravari & damnum sentire, sit exploratum.

REGULA XXIII.

Sine Culpa, nisi subsit Causa, non est aliquis puniendus.

SUMMARIUM.

1. Regula sensus & ratio.
2. Exceptio ab ea exemplis declarata,
3. Et firmata ratione.

Istius tenore duas Regulas aliqui: 1. alii melius cum Dyno n. 1. & Canisio *pr.* Regulam cum exceptione contineri, volunt.

Regulæ sensus est, *Nemini pena infligenda est propter alium vel omissionem, qua dolò & culpa vacat.* Ratio plana est; quia, ubi non est dolus nec culpa, ibi non est delictum, c. *Cum voluntate 54. de Sent. excom.* ubi autem delictum seu peccatum

atum non est, nec pœna esse potest, l. Si pœator 31. ff. ad L. Aquil. & c. Cognoscetes 2. de Constitut. Omnis enim pœna, Si justa est, peccati pœna est, & supplicium nominatur, sententia est S. Augustini Lib. 1. Retract. cap. 9. & ut Vlpianus ait, Pœna est noxa vindicta, l. Aliud 31. pr. ff. ad L. Aquil. ac proinde noxam sive peccatum & dolum, vel saltem culpam præsupponit.

2. Quæ ad infringendam Regulæ vim adducuntur, vel sine culpa punitorum exempla, si penitentiùs inspiciantur, non sunt: vel sunt instantiæ seu casus pertinentes ad exceptionem, Nisi subsit causa, Regulæ insertam: & ex justa causa puniri, sive damno & pœnalitate aliquâ affici permittentem eum, qui à culpa est immunis; sic enim ab Ordinibus & beneficiis Ecclesiasticis, præter illegitimè aut ex parentibus hæreticis natos arcentur, qui feminâ ab alio corruptam ignarus duxit, cum eaque matrimonium consummavit, can. Præcipimus 10. dist. 34. & iudex etiam, à quo reus ad mortem vel membri mutilationem per sententiam iustam est condemnatus, can. 1. dist. 51. can. His à quibus 23. q. 8. & c. Simili modò beneficium dimittere tenetur, qui id consecutus est per Simoniam, ipsò ignorante, ab alio commissam, c. Nobis 27. de Simonia & c.

3. Ratio exceptionis est; quia potestas summi Principis, Ecclesiastici quidem ad beneficia Officiaque Ecclesiastica, res & jura ad loca & personas Ecclesiasticas pertinentia, can. Cum tunc 9. q. 3. & c. Licet 2. de Præb. & dignit. in 6. Sæcularis autem ad honores & munera civilia, resque bona & jura etiam privatorum se extendit, l. Bene à Zenone 3. C. de Quadrigenii præscript. ut, licet de iis non pro libitu suo, ex justa tamen & publica, ille Ecclesiæ & Catholicæ Religionis: iste verò Reipublicæ causa disponere, eaque subditis eti-

am non merentibus denegare, auferre vel transferre legali aliave ordinatione valeat, Panormit. in e. Cum in Ecclesiis 7. de Constitut. n. 7. Jason in l. Barbarius 3. ff. de Offic. Prætor. n. 24 & Gaill. Lib. 2. observat. 26. n. 3.

REGULA XXIV.

Quod quis mandatò facit iudicis, dolo facere non videtur; cum habeat parere necesse.

SUMMARIUM.

1. Sensus & ratio Regulæ,
2. Etiam in patre, Prælato & c. locum habentis:
3. Nisi aliquid contra Jus Naturale vel Divinum,
4. Aut potestatem suam excedens,
5. Vel ad Officium suum non pertinens, mandet.

Sensus est, Ad dolo excusatur, qui iudicis mandatò facit aliquid vel omittere. Ratio ipsa Regulæ redditur; quia Necesse habet parere; cum iudicis, ad Officium suum pertinentium aliquid præcipientis, mandatò propter auctoritatem ejus publicam parendi necessitas subditos maneat; ut, si ejus mandatò non obtemperent, dolo non carere præsumantur, Reg. Non potest 119. in Pandectis: necessitas autem doli præsumptionem facit cessare, l. Mater 2. C. de Calumniat. imò inducit præsumptionem contrariam, doli & fraudis omnis absentis, l. Si stipulatus 81. §. 1. ff. de Solutionibus. Confirmatur; quia iudex quæcunque facit ac jubet, justè facere ac jubere præsumitur, c. Sicut 18. in fine, de Sent. & rejudic. & l. fin. ibi Quod non arbitra-

Fiff

bitra.